

Problemen van transseksuelen

Elke discriminatie, met name op grond van geslacht... of seksuele geaardheid, is verboden.

Handvest van de grondrechten van de EU (artikel 21)

Het geslacht dat officieel bij onze geboorte wordt vastgesteld (mannelijk of vrouwelijk) is gebaseerd op onze fysieke kenmerken. Dit komt echter niet altijd overeen met onze genderidentiteit – ofwel, de gevoelens en gedachten die wij hebben over ons geslacht. Transseksuelen zijn mensen die uitdrukking geven aan een genderidentiteit die niet overeenkomt met het geslacht dat bij hun geboorte is vastgesteld.

Transseksuelen kunnen op uiteenlopende wijze uitdrukking geven aan hun genderidentiteit. Om meer blijvende fysieke veranderingen te bewerkstelligen, kunnen zij hun toevlucht nemen tot chirurgie en hormoonbehandelingen. Dit proces kan jaren duren en leidt niet altijd tot volledige geslachtsverandering. Genderidentiteit kan ook tot uitdrukking worden gebracht door kleding of cosmetica ('travestie').

Opgemerkt moet worden dat transseksuelen te maken hebben met transfobie en discriminatie op grond van hun genderidentiteit en niet per se op grond van hun seksuele geaardheid. Transseksuelen kunnen heteroseksueel, homoseksueel en biseksueel zijn.

Bescherming tegen discriminatie

Transseksuelen hebben te lijden van discriminatie en dat vaak op grotere schaal dan lesbiennes, homoseksuelen en biseksuelen, met name op de arbeidsmarkt en de werkvloer. Transseksuelen die op de werkvloer geen geheim maken van hun genderidentiteit, lopen grotere kans op onheuse behandeling door collega's en moeten daardoor soms van baan wisselen.

De EU-wetgeving inzake de bestrijding van discriminatie verbiedt discriminatie op de werkvloer op grond van geslacht. Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen heeft bepaald dat transseksuelen die slachtoffer zijn geweest van discriminatie, bescherming genieten krachtens het verbod op discriminatie op grond van geslacht, als zij een volledige geslachtsverandering hebben ondergaan of bezig zijn te ondergaan. Het blijft echter onduidelijk of andere transseksuelen (die geen operaties hebben gehad of niet bezig zijn met een operatieve behandeling) bescherming genieten.

De lidstaten hanteren verschillende benaderingen:

In twaalf lidstaten van de EU (België, Denemarken, Frankrijk, Ierland, Italië, Letland, Nederland, Oostenrijk, Polen, Slowakije, Finland en het Verenigd Koninkrijk) wordt discriminatie van transseksuelen beschouwd als discriminatie op grond van geslacht. Transseksuelen worden echter niet expliciet als categorie beschermd. In plaats daarvan passen nationale rechters, in het geval van transseksuelen, wetten tegen discriminatie op grond van geslacht toe.

In elf lidstaten van de EU (Bulgarije, Cyprus, Tsjechië, Estland, Griekenland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Portugal, Roemenië en Slovenië), wordt discriminatie van transseksuelen niet gezien als discriminatie op grond van geslacht, noch als discriminatie op grond van seksuele geaardheid. Het is niet duidelijk of transseksuelen in deze landen enige mate van bescherming tegen discriminatie genieten.

In twee lidstaten (Duitsland, Spanje) wordt discriminatie van transseksuelen beschouwd als discriminatie op grond van seksuele geaardheid.

In twee lidstaten is sprake van een afzonderlijke omschrijving van discriminatie: 'seksuele identiteit' in Hongarije en 'transseksuele identiteit of uitdrukking' in Zweden.

Het recht op geslachtsverandering en wettelijke erkenning

Een tweede kwestie waarmee transseksuelen (personen die geslachtsverandering ondergaan) te maken hebben, houdt verband met het recht op geslachtsverandering en op officiële erkenning hiervan. Het Europese Hof voor de rechten van de mens heeft bepaald dat overheden

- moeten toestaan dat personen geslachtsverandering ondergaan;
- de geslachtsverandering wettelijk moeten erkennen, alsmede het recht te trouwen met iemand van het andere geslacht.

Er zijn echter nog steeds problemen:

- De meeste lidstaten hanteren strikte voorwaarden voor chirurgie, waaronder mogelijk gesprekshulpverlening en voorafgaande toestemming. In Tsjechië, bijvoorbeeld, moeten operaties worden goedgekeurd door een vijfkoppige commissie, waarvan twee artsen en een jurist deel dienen uit te maken.
- Vier lidstaten (Ierland, Luxemburg, Letland en Malta) hebben het recht op geslachtsverandering en op een daaropvolgend huwelijk met iemand van het andere geslacht nog niet erkend.
- Negen lidstaten leggen strikte beperkingen op aan mensen die hun voornaam willen veranderen. Zo eisen zij medische bevestiging.
- Meer dan 80% van de transseksuelen in de EU die werden ondervraagd kregen geen staatsvergoeding voor chirurgische en/of hormonale behandeling. Meer dan de helft meldde eigen bekostiging van de behandeling.
- Veel medici willen een dergelijke behandeling niet geven of missen daartoe de relevante kennis.

EEN RECHT OP GELIJKE BEHANDELING

De EU-wetgeving inzake de bestrijding van discriminatie zou discriminatie op grond van genderidentiteit uitdrukkelijk moeten verbieden. Dit ter bescherming van personen die uitdrukking geven aan een genderidentiteit die niet overeenkomt met het geslacht dat hun bij hun geboorte is toebedeeld, zoals travestieten, en niet alleen personen die een chirurgische behandeling ondergaan of hebben ondergaan.

Deze flyer is gebaseerd op twee verslagen: *Homophobia and Discrimination on the grounds of Sexual Orientation and Gender Identity in the EU Member States – Part 1 Legal Analysis*, (Homofobie en discriminatie op grond van seksuele gerichtheid en genderidentiteit in de lidstaten van de EU: Deel I — Juridische analyse) dat in juni 2008 door het Bureau van de Europese Unie voor de Grondrechten is uitgebracht en *Homophobia and Discrimination on the grounds of Sexual Orientation and Gender Identity in the EU Member States – Part 2 The Social Situation*, (Deel II van het verslag — De maatschappelijke situatie), uitgebracht in maart 2009.

Het volledige verslag is verkrijgbaar op: <http://fra.europa.eu>

Alle publicaties van het Bureau van de Europese Unie voor de Grondrechten kunnen gratis via bovenstaande website worden besteld.

Indien u vragen heeft over deze vertaling raadpleeg dan de versie in het Engels, de originele en officiële versie van het document.

Reproductie is toegestaan, behalve voor commerciële doeleinden, mits de bron wordt vermeld.